

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
БЕРЕЗЕНЬ
Число 3 (195)
КИЇВ 2018

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Весна іде. Весні дорогу!

Ганна Іванівна, мати Героя України Олега Міхнюка, народилася 13 лютого 1935 року в селищі Мала Дівіця Прилуцького району в сім'ї колгоспників. Закінчивши семирічну школу в Малій Дівіці, поступила вчитися до Прилук в школу бухгалтерів. Після цього в 1954 році пішла працювати на цегельний завод, встигала охоплювати роботу на двох заводах в селі Обичів та в рідній Дівіці. У 1988 році перейшла працювати на заправку, яка була розташована на перехресті доріг Ніжин – Прилуки та Обичів – Мала Дівіця, трудилася там до 1998 року. На пенсію пішла, маючи 43 роки трудового стажу. Захоплювалася вишивкою. Разом з чоловіком побудували будинок, в якому зараз проживає на самоті, тепер вже по вулиці Олега Міхнюка. Чоловік

Повернувся пам'яттю

Ганни Іванівни працював у Малодівіцькій сільгосптехніці на посаді монтера паливної апаратури. Виховали двох дітей – сина Олега та доньку Валентину і чотирьох онуків: Олега, Євгена, Юлю та Аню.

– Віддала Олега в десятимісячному віці до дитячого садка, тому що було важко, – говорить Ганна Іванівна. – Маленьким Олег любив ходити до лісу разом з друзями збирати гриби, захоплювався грою в футбол. Олег ріс слухняним та завжди переймався військовою тематикою, читав книги про війну та дізнавався багато чого нового про ті події від своїх дідусів, які пройшли пекло війни до самої Німеччини: Івана Прокоповича Костюка з маминої сторони та Степана Климовича Міхнюка з батькової сторони. Зацікавлено слухав їхні розповіді, тому, мабуть, і став досвідченим військовим. Я й собі любила дивитися кіно про війну, поки не втратила Олега.

– А як він навчався? – питаю я.

– Першим не був, але й останнім також. Після закінчення школи Олега направили в Прибалтику на курси молодого бійця, а через півроку підліток був уже на війні в Афганістані. Там отримав перше поранення 31 травня 1984 року. Пізніше дізнався, що рятував своїх побратимів і снайпер вцілів йому в ногу. Лікувався в Ашхабадському госпіталі. Тоді подалася я в Київ, а звітди до Ашхабада побачитися з сином. Рівно через рік 21 травня він отримав друге поранення...

Начебто закінчилися переживання матері за сина, так ні – знову військовий конфлікт, але вже на теренах рідної

землі. Розпочалося все з Майдану. Олег очолював 8-му афганську сотню. Потім – АТО, пішов добровольцем в батальйон "Айдар" захищати та вчити вести військові дії дітей своїх і не тільки. Це його життєва позиція, яка була закладена ще змалечку з маминої коліски.

Можна зрозуміти глибину материнського горя. Адже це неприродно, коли батьки ховають своїх дітей. І навряд чи втішає Ганну Іванівну те, що мешкає вона нині на вулиці, освяченій іменем сина. Справді, Олег ішов своєю дорогою подвигу, можливо, і не усвідомлюючи цього, бо так жити його навчили батьки, благословенна Сіверська земля, за яку він обстав у скрутну годину. Він повернувся назавжди до народу пам'яттю, а вона, як відомо, не вимірюється ні найвищими державними нагородами, ні будь-якими матеріальними статками. Просто Олег Міхнюк став часткою історії України.

Юлія ТЕСЛЕНКО

Я так її, я так люблю мою Україну убогу...
Тарас ШЕВЧЕНКО

У БЕРЕЗНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

РЕВА Леонід Павлович – 85-ліття. Народився 26 березня 1933 року в місті Лубни Полтавської області. Працював проректором з навчальної роботи у Київському технологічному інституті харчової промисловості. Доктор технічних наук, професор. Має понад 50 авторських свідоцтв та патентів, надрукував понад 500 наукових праць. Ветеран праці, відмінник освіти і науки України.

ЮРЧЕНКО Іван Свиридович – 80-річчя. Народився 5 березня 1938 року в с. Бондарі Козелецького р-ну. Кілька десятиліть віддав роботі на Броварському заводі порошкової металургії. Нагороджений орденом "Знак Пошани" та іншими почесними відзнаками.

АРАП Раїса Яківна – 80-річчя. Народилася 13 березня 1938 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Науковий співробітник Інституту ботаніки НАН України. Кандидат біологічних наук.

КЕДРОВ Володимир Захарович – 80-річчя. Народився 23 березня 1938 року в с. Церковище Козелецького р-ну, мати родом з с. Хлоп'яники Сосницького р-ну. Працював начальником комплексного відділу надійності, стандартизації та НТІ ЗАТ "НТК "Електроприлад".

КОВАЛЕНКО Олексій Григорович – 80-річчя. Народився 27 березня 1938 року в смт. Дігтярі Срібнянського р-ну. Провідний науковий співробітник, керівник відділу вірусів рослин Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України. Доктор біологічних наук, член Українського товариства мікробіологів. Автор біля 300 наукових робіт і винаходів. Автор кількох збірок віршів.

ОГІЙ Григорій Миколайович – 75-річчя. Народився 13 березня 1943 року в с. Мазки Прилуцького р-ну. Працював гальваніком на КЕМЗі.

КОКТА Галина Іванівна – 75-річчя. Народилася 30 березня 1943 року в Донецьку. Заступник голови Новгород-Сіверського відділення. Психолог, член Співки психологів України. Голова правління ТОВ "Ліга", укладач збірника "Родові таємниці Сіверянського краю".

ШАПОВАЛ Петро Дмитрович – 70-річчя. Народився 1 березня 1948 року в с. Жовтневе Короського р-ну. Очолював Чернігівську облдержадміністрацію, Чернігівську обласну раду. У 2001 році був призначений Надзвичайним і Повноважним Послом України в Киргизській республіці. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня та Почесною відзнакою Президента України. Заслужений економіст України. Один з ініціаторів створення Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві.

САВЧЕНКО Володимир Олексійович – 70-річчя. Народився 7 березня 1948 року в с. Березова Гать Новгород-Сіверського р-ну. Директор ДП "Комбінат побутового обслуговування" Міноборони України. Полковник.

ЗАЙЦЕВА Наталя Яківна – 70-річчя. Народи-

лася 30 березня 1948 року в с. Виблі Куликівського р-ну (жила в Чернігові). Працювала програмістом у науково-дослідних установах м. Києва.

КРИВДА Микола Володимирович – 65-річчя. Народився 1 березня 1953 року в с. Козилівка Корюківського р-ну. Приватний підприємець.

ЗБОРЩИК Микола Володимирович – 65-річчя. Народився 2 березня 1953 року в с. Стопілка Корюківського р-ну. Головний спеціаліст Департаменту громадської безпеки МВС України. Полковник міліції.

ГОРАЛІК Олександр Тадеушевич – 65-річчя. Народився 16 березня 1953 року в Носівці. Інженер на ЗАО "Цукортехенергоремонт".

ЗОЦ Анатолій Васильович – 65-річчя. Народився 18 березня 1953 року в с. Гужівка Ічнянського р-ну. Директор з матеріально-технічного постачання ВАТ "Меридіан" ім. С.П. Корольова.

КАЛІН Євген Олексійович – 65-річчя. Народився 22 березня 1953 року в Прилуках. Працював кінооператором на кіностудії О. Довженка. Кінорежисер-постановник фільму "Довженко починається" або "Сашко-реформатор", який у 2009 році отримав золотий приз на Міжнародному кінофестивалі у Дамаску (Сірія). Член Національної спілки кінатографів України.

ПОПСУЙ Володимир Ілліч – 65-річчя. Народився 22 березня 1953 року в Новгород-Сіверську. Старший викладач радіотехнічного факультету Національного технічного університету України "КПІ".

КРУПКО Петро Миколайович – 60-річчя. Народився 5 березня 1958 року в с. Бондарі Козелецького р-ну, проживав у селі Козари Носівського р-ну. Український політик, народний депутат України VI-го скликання, Міністр Кабінету Міністрів. Заслужений юрист України. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня, орденом Данила Галицького.

ГРАЧОВА Світлана Миколаївна – 60-річчя. Народилася 21 березня 1958 року в с. Червоні Партизани Носівського р-ну. Працювала експертом з антикваріату в салоні "Галерея", нині – психолог школи № 92 м. Києва.

СТАХУРСЬКА Тетяна Миколаївна – 60-річчя. Народилася 27 березня 1958 року в Києві. Навчалася в Ніжинському педагогічному інституті. Генеральний директор Національного будинку органної музики України, заслужений працівник культури України.

ТІБЕЖ Ольга Іванівна – 60-річчя. Народилася 30 березня 1958 року в с. Шаболтасівка Сосницького р-ну. Головний бухгалтер АТЗТ "Поділ".

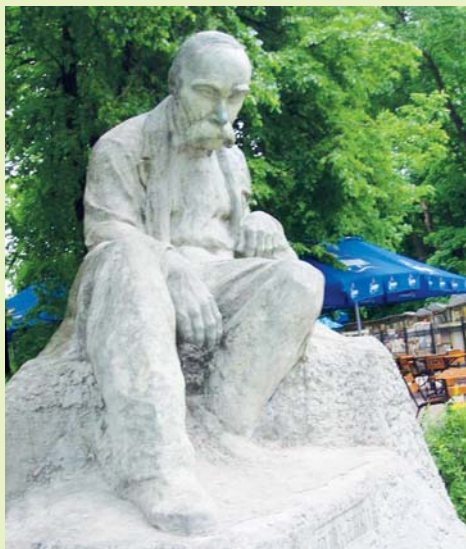
ЮКАЛО Лідія Миколаївна – 60-річчя. Народилася 31 березня 1958 року в Чернігові. Начальник навчального відділу Національного технічного університету України "КПІ".

ШЕВЧУК Любов Михайлівна – 55-річчя. Народилася 14 березня 1963 року в с. Жукля Корюківського р-ну.

Дорогі земляки!

Рада ГО "Товариство "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Ще раз переконаєшся, наскільки важливо перечитувати твори українських класиків, наскільки актуальними бувають їхні роздуми про Україну, про її найбільшого співця Тараса Шевченка, який, як ніде у світі, став воістину її Пророком і оберегом.

ЧИТАЮЧИ КЛАСИКА

Є в нашого славетного майстра прози Степана Васильченка не-дописана повість про великого попередника "Широкий шлях".

На жаль, із усього задуманого епічного полотна з п'яти частин побачила світ у 1938 році тільки перша оповідь про дитинство поета. Письменник добре вивчив скупі факти біографії, реалістично відтворив тодішній сільський побут, передав не тільки глибину трагедії малого кріпака-сироти, а й непоступливий сталевий характер упослідженого життям майбутнього царборця. Знати витоки борця за справедливість – значить розуміти силу його слова. Це вдалося С. Васильченку. І як прикро, що деякі нинішні "творці" бузинового типу продовжують порпатися в трагічному житті незламного генія, таким чином кидаючи тінь і на український народ, віковій долі якого не позаздриш. Саме для того, щоб підкреслити нерозривність долі Поета й Народу, в далекі уже часи й підпер свою повість філософським роздумом ічнянський майстер слова.

Нині, коли ми відзначаємо чергову річницю з дня народження Кобзаря, пропонуємо увазі читачів гірке й пристрасне слово українського класика.

В БУР'ЯНАХ

Та поклонися тим нашим бур'янам...

З Шевченкового листа

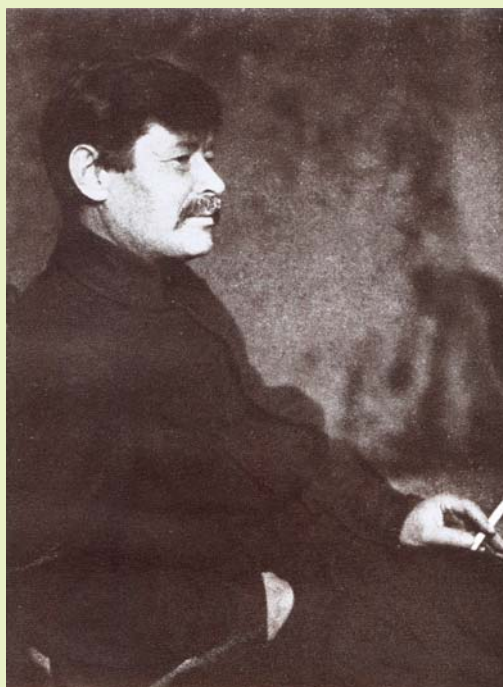
Життя нашого поета таке дивне, що, слухаючи про нього, можна було б сказати, що це легенда, коли б усе те діялось не перед нашими очима. Мені хотілось і почати повість про поета, як починаються казки.

За широкими морями, за лісами дрімучими ще й за горами кам'яними в не нашій, далекій стороні був

колись веселий край, розкішний і багатий, заворожений злими людьми, заневолений двома неволями. Одна неволя

Україна – це тихі води і ясні зорі, зелені сади, білі хати, лани золоті пшениці, медовії та молочнії ріки... Україна – це марні, обшарпані, голодні люди... Ідуть на панщину, чорні і німі. Ідуть, дітей ведуть... Україна – це царське та панське безмежне свавілля... Праця до сьомого поту...

панська, а друга – царська. І жили там рабами в тяжкій чужій роботі заворожені в неволю люди. Світ їм було зав'язано, говорити – заказано, ходили німі...

Україна... В одному вже тільки цьому слові і для нашого уха і навіть для уха чужинців бринить ціла музика смутку і жалю... Україна – країна смутку і краси, країна, де найбільше люблять волю і найменше мають її, країна гарячої любові до народу і чорної йому зради, довгої, вікової героїчної боротьби за волю, в результаті якої – велетенське кладовище: високі в степу могили, руїна та прекрасна на весь світ, безіменна, невідомо коли і ким складена пісня... Тяжкий сон, подвійна неволя і темна ніч, як ворон. Тільки Дніпро з очеретами, тільки вітер з степовими могилами шепотіли ночами: гай-гай... умер прекрасний край...

Україна – це тихі води і ясні зорі, зелені сади, білі хати, лани золоті пшениці, медовії та молочнії ріки... Україна – це марні, обшарпані, голодні люди... Ідуть на панщину, чорні і німі. Ідуть, дітей ведуть... Україна – це царське та панське безмежне свавілля... Праця до сьомого поту...

Світяться злидні.

Україна – розкішний вінок із рути і барвінку, що над ним світяться заплакані золоті зорі...

Поема жалю і смутку... краси і недолі...

Отже, одна із найсмутніших сторінок у цій поемі належить невіданому у всі часи по всьому світі її огненному поетові.

Легендарному поетові казкового краю...

Великому борцеві за волю свого краю, свого люду, за безмежно широку волю на всьому світі поневолених народів.

За всіх поневолених, близьких і далеких...

Степан ВАСИЛЬЧЕНКО

Виходець із славного козацького роду, коріння якого на чарівній Борзнянщині, він нині заслужено користується авторитетом в українській столиці. А це не кожному до снаги – пройти шлях від Любомудрівки до Києва й залишити світлий слід на високих подніпровських кручах. Він і нині очолює виробниче об'єднання "Меридіан", практично врятувавши його від остаточного загибуні. Тож, вітаючи нашого славного земляка з ювілеєм, подаємо фрагмент книги Л. Горлача "Проценки Любомудрівські, рід козацький".

Начальник цеху точної механіки Анатолій Васильович Годенюк був людиною покладистою, розбирався в людях, бачив, хто на що здатний. Тому й прийняв В'ячеслава Проценка, не допитуючись про причини переходу до бетонярів. Та й фах новачка сприяв цьому – адже вчився він у КПІ саме за профілем. І посада нормувальника цілком відповідала його підготовці. А що навчання тривало й далі, було зрозуміло, що настирливий молодик не залишиться на досягнутому. Час показав, що так воно й було.

Проценко став майстром, далі старшим майстром, пізніше виріс до заступника начальника цеху. Наприкінці сімдесятих років величезне підприємство працювало з повним навантаженням, розросталося далі. В наступному десятилітті воно мало вже п'ять філіалів у різних куточках України. Загалом трудилося понад дванадцять тисяч кваліфікованих спеціалістів. Номенклатура сягала понад сотню виробів. В системі підприємства функціонували три дослідні інститути, технікум готував молодих спеціалістів. Завод працював під крилом Москви, тож їхні радіометричні прилади йшли не лише в усі куточки Союзу, а й у країни РЕВ. Їхні до-

З ЛЮДЬМИ

Людське життя схоже на мозаїку, в якій доладно вкладаються всі події, як кольорові шматки смальти, треба тільки вміти читати їх потаємний зміст. Не складає винятку й життя В'ячеслава Олександровича Проценка, який щойно відзначив своє 65-річчя.

і для людей

зиметри носили всі військові. А після аварії на ЧАЕС корольовці почали випускати й побутові вимірювачі радіації "Прип'ять". А яким попитом користувалися портативні радіоприймачі "Київ", "Меридіан", "Планета", що йшли навіть в Австралію, Англію та на Кубу!

Розвал почався після розпаду Союзу. Незабаром перестав діяти

державний контроль, множилися спритні приватники з довгими руками та чорною совістю. Почався великий дерибан, що триває й зараз...

В той найскладніший час В'ячеслав Олександрович працював спершу заступником начальника, згодом і начальником виробництва всього заводу. Коли ж усе розпалося на очах, Проценко став заступником директора дочірнього підприємства "Меридіан-виробництво". Пішов туди, де трудилося півтори тисячі голодних знервованих людей, що ждали платні, як манни небесної, а саме підприємство не встигало вилазити з боргів. Якраз у ті часи передчасно пішов у засвіти голова правління Микола Мефодійович Доброскок. Після тієї трагедії він практично почав виконувати обов'язки голови правління всього заводу. Офіційне ж обрання випало на 23 лютого 2002 року.

В'ячеславу Олександровичу не могло й примаритися, яку страшну ношу взяв на плечі. То був період загального ажіотажу, мітингів, урядових заяв, ритуального підняття національних прапорів, політичної колотнечі, що позбавляла навіть тверезих людей логіки дій. На зміну відверто рекетирському періоду приходила пора потаємного переділу державної власності, що ввійшла в історію України як прихвизація. Не було винятком і величезне підприємство ВАТ "Меридіан" імені С.П. Корольова. Треба було утримувати сто чотири корпуси, розташовані на 20 гектарах золотої київської землі. За все треба було платити, а ще ж і про тисячі людей думати. А замовлень практично ніяких, обігові кошти в банків не так легко вирвати, держава самоусунулася. Страшно згадувати ті дні і ночі, коли довелося забути про родинний спокій, коли перед очима постійно поставали сотні заводчан, змушених востаннє переступати поріг проходної. І тільки бажання за будь-яку ціну продовжити порятунок рідного

заводу, до якого встиг природи душею, змушували його шукати вихід та уникати повного розвалу. І тут не можна не згадати давню приказку: один у полі не воїн. Справді, якби не одностуді, якби не оті корольовці, для яких загин заводу став би особистою трагедією, нині на його місці були б або руїни, або торгові павільйони з імпорнтними товарами. І передусім Проценко вдячний унікальному господарнику Валентину Арсентійовичу Згурському, який очолював тоді наглядкову раду.

Взагалі заводський колектив давно став для В. Проценка другою родиною – тут стільки близьких людей трудиться, тут такі події відбувалися! Хіба забути теплу зустріч із першим Президентом України Леонідом Кравчуком, який знайшов час для навідин славного столичного підприємства? Чи закладка заводського міні-парку? Саджали сріблясті ялинки найпочесніші гості, як правило, космонавти. Особливо теплі стосунки склалися з Георгієм Гречком, з яким удвох посадили ялинку біля пам'ятника С. Корольову. На півстолітній ювілей заводу разом із В. Згурським поруч заклали сталеву капсулу з посланням нащадкам відкрити її через півстоліття. І мріє очільник заводу, щоб було кому відкрити щирого листа майбутнім заводчанам, щоб і сам славетний завод продовжував свою біографію. За понад п'ятнадцять років роботи головою правління він не пам'ятає жодного змарнованого дня, бо живе рідним підприємством, радіє кожній новій розробці, технологічному оновленню виробничої бази...

Людина живе не тільки працюю задля хліба насущного. Навіть у найза-

тятишого трудоголіка бувають свята, щось возвишене, небесне. Так і В'ячеслав Олександрович, незважаючи на заводські клопоти, встигає ширше глянути на світ, згадати, що належить до козацького роду й до милої, хоча потоптаної нещадно подіями останніх десятиліть Любомудрівки. Ось випадає чергова субота – а це означає, що вони всідаються удвох з дружиною Людмилою в старенького бусика та й мчать туди, де пахне земля по-особливому, його дитинством пахне. Там тепер милує зір колишня школа, яку він викупив і навів у ній лад – більше не для того, щоб колись оселитися на-

потів пригорнути дружину в молодому саду! Сорок дерев посадив, ще кілька старих омолоджених крони піднімають. Чи сходити на кладовище, де тихо спочиває вічним сном його рідня. Чи посидіти з вудкою біля копанки в кінці городу, чи попоти цілющої води з криниці. І завжди радісно стає на душі, коли всі четверо братів з родинами з'їдуться в Любомудрівці на поминальний день, а він заведе їх у нове приміщення й скаже:

– Отут, хлопці, ваші парти стояли. А тепер давайте заспіваємо "Комарик-чубрики, калина", це її з нами Забула розучував...

зовсім, хоч і така думка часом проскакує, а щоб той малий осередочок культури для нащадків зберегти.

А як щемно на серці робиться, коли вдасться після господарських кло-

Усе свідоме життя В'ячеслав Проценко сповідує мудрий афоризм: "Одне молоти язиком, а інше – перти плуга" Що з цього виходить, бачить кожен.

Леонід ГОРЛАЧ

За сприяння Борзнянського відділення нашого земляцтва відбулась поїздка на станцію Крути, де 100 років тому відбулись знакові для України події. До поїздки, окрім наших земляків з Бахмацького, Чернігівського, Королівського, Сновського, ветеранського відділень, були запрошені активісти Всеукраїнської спілки ветеранів війни, Всеукраїнської спілки ветеранів Куби, Комітету членів сімей загиблих в Афганістані міста Києва, Київської організації ветеранів війни, Київського палацу ветеранів, Донецького земляцтва та міжнародного благодійного фонду "Співдружність націй". Всі перелічені організації активно співпрацюють з Чернігівським земляцтвом.

Приклад нескорених

Під час екскурсії ми наче поринули в ті далекі часи. Так, на початку січня 1918 року більшовики встановили контроль у Харківській, Катеринославській та Полтавській губерніях та розгорнули наступ на Київ.

Впродовж усього дня оборонці вели бій за станцію Крути з більшовицькими військами загальною чисельністю (за твердженням більшості джерел) понад 3000 осіб, в їх числі 400 балтійських матросів. Усі добре озброєні і з артилерією.

Після запеклого багатогодинного бою, користуючись присмерком, українські війська організовано відступили зі станції Крути до своїх ешелонів. 27 студентів та гімназистів, які знаходилися у резерві, під час відступу потрапили у полон. І наступного дня ці 27 героїв були розстріляні або замордовані. Згодом їх поховали на Аскольдовій могилі у Києві.

За сучасними підрахунками втрати українських військ під Крутами оцінюють у 70–100 загиблих. Серед них – 37–39 ви-

тих у бою та розстріляних студентів і гімназистів. На сьогодні відомі прізвища 20 з них.

Пошук прізвищ героїв триває. Про одного такого учасника подій розповів член нашої делегації Володимир Попович. "Мій прадід Лазоренко Харитон Йосипович народився в селі Гільці (в дея-

кід Харитон разом з дядьками на двох саних поїхав під Крути. Через кілька днів вони повернулися і в Білоусівській церкві була панахида по убієнному Миколі.

Пораненого юнака відвезли додому в село Бубни, недалеко від хутора.

В 2016 році до моїх рук потрапив історичний нарис краєзнавця Чорнухинщини М. Булди "Край Григорія Сквородо", де на сторінці 152-й я прочитав наступне: "На Київ рухалися війська під керівництвом Антонова-Овсієнка, але їм вчинили опір гімназисти і студенти Києва, які навіть до ладу не вміли тримати зброю в руках. Коли боєприпаси закінчилися, юнаки пішли в атаку з багнетами і майже всі поклали молоді голови на полі бою. Живими залишилися зовсім мало, і серед них уродженець с. Бубни Михайло Павлович Гиренко.

Народився Михайло в с. Бубни в 1898 р. По закінченні Пирятинської гімназії вступив на навчання до Київської академії мистецтв, де опановував фах скульптора, бо ще з малих років любляв ліпити. Однією з його робіт було погруддя Кобзаря, виготовлене в 1914 році.

Учасник бою під Крутами. Весною 1920 року він гостював у тітки в с. Скибинці. Знайшлась підла душа, яка знала про участь юнака в нерівному двобої з ворогом і донесла червоним комісарам. Розстріляли 22-річного героя в селі, на вулиці".

Наша делегація відвідала оновлені музейні експозиції, віддала шану загиблим землякам на Сході нашої країни, взяла участь в мітингу-реквіємі та поминальній літургії за загиблими за рідну землю в різні періоди нашої історії, поклали квіти до пам'ятного місця та поспілкувались з земляками та гостями, що прибули з усіх куточків Чернігівщини і України віддати шану пам'яті.

Сергій КУДІН,
голова відділення ветеранів війни
Фото В'ячеслава ГРЕЖУКА

ких документах пишуть Гинці або Гольці) Білоусівської волості Лохвицького повіту Полтавської губернії приблизно в 1860 році. Мав сім'ю з 12 чоловік – 8 синів і 4 дочки. Наймолодша Тетяна – це мама мого тата Василя Васильовича.

Мій батько у 1995 році розповідав мені таку історію. В його мамі Тетяні був рідний брат Лазоренко Михайло, який навчався в Києві. На початку 1918 року він переказав через односельців, що на Різдво додому не приїде, тому що вирушає на боротьбу проти москалів.

На початку лютого місяця на хутір прийшов юнак, який мав поранення. Він розповів, що разом з Миколою брав участь у бою під Крутами. Про його долю він нічого не знає.

Дай Боже дітей та в дітях - щастя!

Так почала розмову мама відомого на весь світ боксера Олександра Усика.

Родину чемпіона дуже добре знають в Риботині, що на Коропщині. Це рідне село його мами Надії Петрівни. Та і сам боксер у ньому провів частину дитячих років. І хоч родина нині живе у столиці, та в один із лютневих днів, коли Надія Петрівна вирвалася ненадовго до рідного села, мали нагоду трохи поговорити про життя-буття.

— Я проживаю добре, цікаве життя, — сказала, перед цим трохи замислившись, Надія Петрівна. — Дитинство моє, як і у багатьох, складалося з подій і етапів того часу: жовтень, піонер, комсомолец... Все було, але — інернатівське. Звичайно, ми не голодували, не хуліганили, як думають про вихованців інтернату, але загартовувалися до дорослого життя.

Після короткої нетривалої подорожі стежкою нелегкого дитинства в її голосі задзвеніли веселі нотки — бо розповідь повела уже про власних дітей:

— У мене їх двоє: дочка, вона старша, і син. Донька мені неначе подруга, з нею легко можемо говорити на будь-які "жіночі" теми. Син — слухняний і роботязкий, за що не візьметься — доробить досконало і до кінця. Після нього переробляти не треба.

У сім'ї іноді бували проблеми. Та син беріг мене, робив усе, щоб мені було комфортно. Був, можу сказати, сином-хазяїном. Я тяжко трудилася, аби у моїх дітей усе було. Коли працювала дояркою, він мені допомагав доїти 32 корови. Завжди спокійний, урівноважений. Захищав слабших, але забіякою не був. Зараз, маючи такий успіх, таке визнання, завжди з радістю бере мене на змагання, пишається мною, своєю дружиною та трьома дітьми.

А Олександром, звичайно ж, пишається вся Коропщина. У відповідь родина Усиків береже в серці рідний куточок Коропського краю:

— Наша сім'я любить село Риботин, людей, які живуть тут. Любить Десну, ліс, а головне — любить Україну.

А на завершення Надія Петрівна з гордістю похвалилася:

— Я — щаслива мама. Дякую Богу за дітей.

Любов САГАНЬ,
Коропський район

Сім слів про наше земляцтво

За сім днів Бог створив всесвіт. Сім днів у календарі. По сім зірок у Великій і Малій Ведмедиці. Сім кольорів у веселці. Існує сім див світу і сім фаз місяця. Сім шарів має атмосфера. Сім періодів у таблиці Менделєєва. Сім струн у гітарі (звісно, семиструнній). З семи основних частин складається тіло людини. Існує сім церковних таїнств, а ще сім смертних гріхів. Сім основних порогів на Дніпрі.

Ось чому саме, відштовхнувшись від цієї сакраментальної цифри, редакція "Отчого порогу" запропонувала своїм землякам-читачам сказати сім слів про наше земляцтво, звісно, не наповнюючи під зав'язку сім неповних мішків гречаною вовною.

І ось перед вами чудова сімка, яка відгукнулася на заклик газети.

◆ Добрі справи земляцтва вдячно згадають наші нащадки.

Микола Букатий

◆ Квітне Чернігівське земляцтво — розквітає вся наша Україна.

Ольга Романова

◆ Споконвічну славу — доблесть сіверян збережемо і примножимо.

Валерій Демченко

◆ Я подих Сіверського краю
душею завжди відчуваю.

Гриць Гайовий

◆ Від краю і до краю земляцтво обнімаю.

Микола Ткач

◆ Майбутнє нашого земляцтва в руках майбутніх земляків.

Ольга Жадько

◆ У земляцтві відсутнє грубіянство, бо воно породжує ненависть.

Сергій Кудін

Підготував **Валентин АВДЄЄНКО**

Народився 1 березня 1948 р. в селі Жовтневе Коропського району на Чернігівщині. Закінчив Ніжинський технікум механізації сільського господарства. Вищу освіту здобув у Київському інституті народного господарства. В 1987 р. закінчив Вищу партійну школу при ЦК КП України. Трудовий шлях розпочав у 1967 р. помічником бригадира тракторної бригади колгоспу "Жовтнева революція" Коропського району.

Після служби в Радянській армії працював учителем виробничого навчання в рідній школі. З 1972 по 1977 рр. працював на автопідприємстві м. Городня на Чернігівщині. Зарекомендував себе ініціативним керівником. І в 1977 р. був обраний головою виконкому Городнянської міської ради, де й працював до 1981 р. Згодом трудився заступником голови виконкому Городнянської райради, після чого був призначений заступником завідувача відділу сільського господарства і харчової промисловості Чернігівського обкому партії. З 1986 по 1990 рр. – перший секретар Щорського райкому партії на Придесні. І заслуга Петра Шаповала в тому, що депресивний Щорський район економічно зміцнів і вийшов на лідируючі позиції в області.

З березня 1991 р. Петро Дмитрович – заступник голови обласної ради, перший заступник голови облвиконкому, а з квітня по серпень 1991 р. – перший секретар Чернігівського обласного комітету Компартії України. На життєвих перехрестях Петро Дмитрович завжди обирав дорогу честі і ніколи не звертав з неї. У 1991–1994 рр. працював першим заступником начальника управління сільського господарства облвиконкому, згодом облдержадміністрації, головою обласного комітету "Облагротехсервіс". У 1994 р. обраний

головою обласної ради та виконкому. З 1995 р. – голова облради і облдержадміністрації, з 1998 р. – голова обласної ради. Завдяки Петру Дмитро-

З серпня 2003 по серпень 2005 рр. – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Білорусь. За час роботи Петра Дмитровича в сусідній державі наводилися мости духовного єднання між народами, торгово-економічні взаємини.

Ще в 2001 р., коли від'їздив у дипломатичне відрядження, Петро Дмитрович чемно прощався із земляками: "А серце залишається на Поліссі". І це синівське серце кликало додому, на рідну Чернігівщину, до друзів.

З 2006 по 2010 рр. Петро Шаповал депутат Чернігівської обласної ради, голова постійної комісії з питань міжрегіонального і трансграничного співробітництва. З 2010 р. очолює обласний осередок Всеукраїнської громадської організації "Сила і Честь". Петро Дмитрович має І ранг державного службовця. Нагороджений Почесною відзнакою Президента України, почесними грамотами Верховної Ради, Кабінету Міністрів і Центральної виборчої комісії, орденом Преподобного Нестора Літописця, орденом "За заслуги" II ступеня. Удостоєний відомчих та регіональних нагород України і Білорусії.

У 2008 р. громада міста Городні назвала Петра Дмитровича своїм почесним громадянином. Також П.Д. Шаповал – почесний доктор Киргизько-Російського слов'янського університету. Найвищою і найдорожчою нагородою Петро Дмитрович вважає своїх дітей. З дружиною Надією Миколаівною виростили сина Юрія і доньку Олю. Підрастають онуки – троє дівчаток і Дмитрик – названий на честь прадіда фронтовика.

ЛЮДИНА

Назва цієї короткої статті повністю відповідає стилю життя одного з найпомітніших громадян нашої Сіверської сторони. Справді, Петро Дмитрович Шаповал за свої насичені добрими справами літа встиг зробити дуже багато, ніде не заплямувавши своє ім'я негідними вчинками. Людина великого масштабу, свого часу він був і серед тих, хто дав старт нашому столичному Чернігівському земляцтву. Зрештою, і в наступні роки він принайменшій нагоді навідувався до нас як не з свіжою ідеєю, то з дружнім звітом про свою роботу.

ЧЕСТІ

вичу і дружній команді його однодумців в таку непросту пору Чернігівщина зуміла утримати на плаву свою економіку, зберегти соціальну інфраструктуру міста і села.

З березня 2001 р. Петро Шаповал Надзвичайний і Повноважний Посол України у Киргизії. За успіхи в зміцненні дружби і співробітництва між державами і народами нагороджений Почесною грамотою Киргизької республіки.

найдорожчою нагородою Петро Дмитрович вважає своїх дітей. З дружиною Надією Миколаівною виростили сина Юрія і доньку Олю. Підрастають онуки – троє дівчаток і Дмитрик – названий на честь прадіда фронтовика.

Наш кор.
Фото Ганни СКРИПКИ

Радісно було почути улюблену пісню мого дитинства "Ой піду я на ту гору" у виконанні фольклорного ансамблю "Марківчанка", що у Бобровицькому районі. До речі, очолює цей пісенний колектив марківчанка Ганна Трегуб, яка часто пише музику до улюблених поезій. Дізналася, що ансамбль функціонує вже близько двадцяти років. Саме ці талановиті жіночки завжди створюють святковий настрій та дарують радість односельцям і гостям села Марківці, яке територіально розташоване недалеко від Києва, а отже багате не тільки на творчих людей середнього та поважного віку, а й на молодь.

Джерела творчості села

Радісною подією була урочиста зустріч учасників літературно-поетичного салону "Джерело" засновником і керівником якого є Тетяна Сугоняко, співочого колективу "Марківчанка" та небайдужих аматорів живого слова.

Підсумовуючи 10-річну діяльність салону, присутні відзначили популярність літературних творів марківчан, опублікованих меценатами Бобровицького осередку Чернігівського земляцтва в м. Києві – почесними учасниками "Джерела". Це книги: "Марківці – краплина історії України", автором якої є Василь Круглик, та "Мозаїка Марковецької творчості".

У різні роки видані також твори Петра Кононенка – вченого з великої літери, академіка АНВШ, талановиті досягнення якого оцінено далеко за межами України, а монографія "Свою Україну любіть" може бути настільною книгою українців. Саме до її сторінок часто звертаються учасники марковецького "Джерела".

Побачене і почуте надихає на роздуми про коріння і витoki талановитості українського народу, його історії та культури. Відповідь дають, перш за все, праці Петра Кононенка, особливо книга "Свою Україну любіть". Титанічні дослідження вченого, які присвячені генезису української держави, мови й культури, виконані на основі давньо-

руських, грецьких, римських, арабських, візантійських, скандинавських та інших історичних матеріалів і свідчать, що творцем нашої національної ідентичності є народ, джерело його свідомості – слово, а українські хлібороби – основа української нації.

Потрібно низько поклонитись усім світочам високої духовності та патріотизму, які впродовж історії українського народу створювали державу, розвивали культуру, удосконалювали мову, традиції хліборобства. І, перш за все, думали про долю свого народу. Життя і творчість Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, Івана Огієнка, Петра Кононенка і багатьох тисяч інших – безцінні приклади не тільки для виховання дітей, а й для пізнання дерева життя та зв'язків давньої історії й культури з сучасністю.

*"Не сумуй, моя Вкраїно,
Буде в нас і в будень свято,
Доки ще цвіте калина,
Доти ми усі багаті.
Щоб рясніла діточками
Українська кожна хата.
Доки злагода між нами,
Доти ми усі багаті".*

Тема "джерельності" в нашій мові, історії та духовності є багатогранною як

у семантичному, так і в практичному розумінні. М.Даценко, авторитетна творча людина Марківців, влучно відмітила, що "Великі ріки починаються з малих річок, а малі – із джерел". А згідно з Тлумачним словником української мови: "Джерело – першопричина чогось, все, що дає початок чому-небудь; бити джерелом – активно, бурхливо виявлятися". Отже, можна сподіватися, що місцеві джерельця літературно-поетичної творчості колись зіллються в річечки, які стануть початком повноводних річок мудрості, радості, щастя й добра, і буде так, як мріють марківчани:

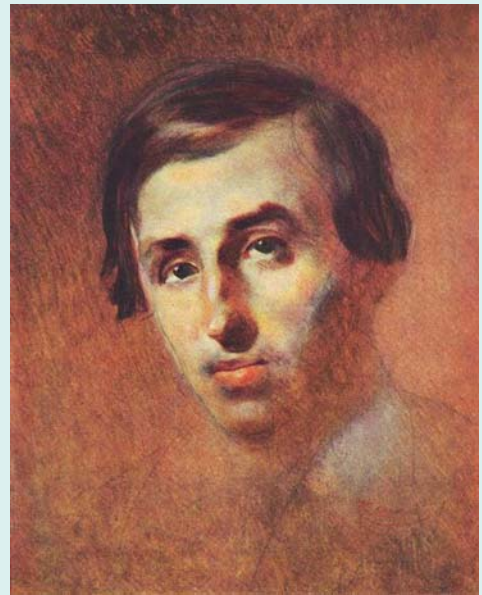
Сподіваємося, що в майбутньому "Джерело" буде притягувати ще не відкриті поетично-художні таланти, поглиблювати духовні й культурні вимоги молоді, створювати атмосферу радості у селі і в колективі співучої спільноти, сприяти вихованню наших дітей та онуків на прикладі найкращих синів і дочок України.

Ми, пересічні марківчани, відвідуючи різні літературно-поетичні заходи, беручи в них активну участь, поступово долучаємося до джерел творчості і таланту свого народу, набираючись фізичної, духовної та інформаційної сили не тільки від своїх батьків, а й від матінки-Землі, чистого неба, джерельної води, березового соку, солов'їних пісень.

Катерина КОВТУН (ОБУХАН)

Влітку 1856 року відомий культовий письменник, видавець, історик, етнограф, філософ, перекладач, мовознавець Пантелеймон Куліш вирушив з Петербурга на свою малу батьківщину, Сіверщину. Тут уже зачитувалися його "Записками с южноу Русі", "Проповідями", романом "Чорна рада", вчилися читанню, письму, арифметиці по його "Граматці", що в народі дістала назву "кулішівка". Ще молодий, але вже стомлений надривною літературною працею "на потреби своєї нації", письменник має намір "усюди повештатись, усього наслухатись... А то, як прийдеться писати про земляків на чужині, то, забувши які вони є, удерем таких троянів, що всякий одцурається". Подорожував він звичним шляхом: Петербург – Москва – Тула – Орел – Глухів – Оленівський хутір Мотронівка, нині Кулішівка – Київ – Олександрівка на Чигиринщині... А звідти – Прилуки – Березова Рудка – Сокиринці – Калюжинці – Липовина – Качанівка.

16 серпня 1856 року до де Бальменів, де гостював Пантелеймон Куліш, приїхав із запрошенням відвідин Василь Тарновський – "молодий Васильок, благої юноша, козак майстровий" – такими епі-

тетами наділяє його Куліш при першій зустрічі... В Качанівці популярного письменника оточують "гарні панночки, високі й чорнобриві, тільки вони недавно з інституту, то попришоровані. Всі вони були надто захоплені творчістю і особистістю Жорж Санд". А Куліш їй протиставив "Марусю" Квітки-Основ'яненка. Він – метр, він – бог, він – пречудовий актор. Читаючи оповідання, він пригортає до себе качанівських новоспечених феміністок, які не читали українських письменників. Вони розчулено витирають хусточками сльози. А другого дня з'являються на "літературні читання" вже в українському вбранні. А літні люди збираються "до Куліша" послухати його філософсько-релігійні проповіді. Проте Куліш хоче встигнути побачити більше народного життя.

21 серпня 1856 року він пише до дружини, яка жила весь цей час у рідній Мотронівці, в селі Оленівці: "Іздили – я, Галаган, Жемчужников, Вася Тарновський в Лебединець, де Галаган збудував будинок український. Під'їхавши до нього, відчуваєш у душі легкість, нібито скинув ярмо нав'язаної навмисне цивілізації. Простота і багатство давно вже в нас перестали поєднуватися одно з одним. Смак до чужоземного пригнітив усе, що властиве нашому сільському життю, і панські будинки між мужичими –

такі ж чужоземні, як і пани між народом. Будинок Галагана – перший і дуже вдалий крок, щоб примирити дві ворожі верстви в зовнішній формі. Подивимось, яке то буде внутрішнє примирення".

22–23 серпня в Качанівці Пантелей-

православний чоловік, він не допускав навіть думки про розірвання шлюбу з Лесею Білозерською – Ганною Барвінок. А що ж – Леся Милорадовичівна? Йому боляче і страшно навіть подумати про те, що тезка його дружини залишиться

"ангелом без крил серед калюж" у цьому райському куточку Сіверського Полісся.

Зворушливо-теплі відносини між Кулішами і Тарновськими тривали від моменту знайомства і впродовж усього життя. Осць лист Вовк-Карачевської, яка гостювала у Качанівці, від 6 вересня 1896 року до Мотронівки: "Я в Качанівці, скільки тут чудових пейзажів. Василь Васильович (Тарновський) бажає, щоб ви зробили йому ласку і честь – завітати в Качанівку. Він прийшло за Вами

коней в Борзну чи на хутір...". На це запрошення Ганна Барвінок відповіла: "Моя дружина (так називала вона свого чоловіка) занят перекладом Біблії. Хто хоче його бачить, то нехай молодші їдуть, а він нікуди не рушить". Слід зазначити, що Кулішеві було відміряно на той час менше півроку земного життя. Проте, як згадує Ганна Барвінок: "На другий день уже шестерня з екіпажем була під рундуком нашого убогого захисту після пожежі. І добродушний Василь Васильович, котрого ми ще добре знали студентом".

Недаремно ж після кончини близької людини Ганна Барвінок вирішує передати дорогі її серцю особисті речі Пантелеймона Олександровича саме в Чернігівський приватний музей Тарновського – на вічне зберігання.

Леся ОЛЕНІВСЬКА

Ічнянські терени Куліша

мон Куліш познайомився з Олександрією-Лесею Милорадовичівною, донькою дрібномаєткового поміщика-офіцера. "Молода панночка, напівукраїнка, напівфранцузенка, прегарна, блискуча красуня, ставна і граціозна" мала рідкісне своєю красою і силою драматичне сопрано. Марко Лукич Кропивницький згадував, що в свої 55 років українські пісні вона співала знаменито. Качанівська панночка викликала свіжі почуття, подібні новизні кохання. Але Куліш спохопився: "Я свого серця сам не знаю", – пише він дружині. А вже його кохання – просвітительське. Виховання для люблячого старшого чоловіка стає метою виправдання ледь осяйнулою почуття. Будучи глибоко віруючою людиною, він ніколи не бив поклонів на перехрестях, а у своїх діях зв'язався лише сам із собою і зі своєю дружиною – як

Збережемо

На запрошення голови Чернігівської ОДА Валерія Куліча голова Ради Чернігівського земляцтва Віктор Ткаченко та виконавчий директор Тетяна Літошко побували в Національному історико-культурному заповіднику "Качанівка". Як відомо, цей унікальний історичний центр мав довгу і нелегку історію. Та в духовний світ України він вписався в першу чергу завдяки Василю Тарновському, який перетворив його у справжню скарбницю літератури, музики, живопису. До речі, саме завдяки його неоціненним колекціям донині функціонують і Національний музей Тараса Шевченка у Києві, і обласний історичний музей, що носить нині його ім'я.

для нащадків

Не вельми привітною дорогою – адже сіро-білі поля і розбитий шлях не радували око – гадали про причину запрошення та коло осіб, які могли би нас очікувати. Проте, вже перед Качанівкою наздогнали кавалькаду автомобілів, які рухалися в тому ж напрямку, і зрозуміли, що розмова має бути серйозною. На подвір'ї гостей зустрів директор заповідника Володимир Буренко, а від головної садиби назустріч, посміхаючись, рушив Микола Вошецький, керівник Ічнянського відділення земляцтва. В затишній вітальні головного палацу вже клопоталися Віктор Кияновський – депутат обласної ради, директор ПАТ "Ічнянський завод сухого молока та масла", Анатолій Бабушкін, заступник керівника Сновського відділення земляцтва та ще зо три десятки високоповажних мужів, серед яких директор Інституту рибного господарства, активний меценат Іван Грициняк, голова ради директорів Міжнародного хабу природних ресурсів "TUTKOVSKY" Павло Загороднюк, депутат обласної ради, директор ТОВ "Козацьке" Сергій Чубовський.

Коли гості розмістилися у виставковій залі, де була розгорнута виставка картин з пейзажами Качанівки Петра Басанца, уродженця Ічнянщини, народного художника України, директор заповідника розкрив таємницю зустрічі. А йшлося про те, що за ініціативи голови ОДА Валерія Куліча та депутата облради Віктора Кияновського це поважне товариство мало погодити створення благодійного Фонду "Відродження Качанівки" та стати його членами і меценатами.

Після емоційних дискусій одногослосно ухвалили рішення про необхідність створення благодійного Фонду з метою сприяння розбудові, реконструкції, музеєфікації та розвитку Національного історико-культурного заповідника "Качанівка", палацово-парковий комплекс якого належить до визначних об'єктів національного культурного надбання.

На першому етапі визначено коло потенційних спонсорів і донорів, які завдяки своїй активній діяльності підтримуватимуть Фонд і сприятимуть виконанню його завдань.

На другому етапі – для забезпечення діяльності Фонду створено органи управління. Контролюючі функції здійснюватиме наглядова рада, яку очолив Валерій Куліч. Виконавчим органом Фонду є правління, головою якого обрано Віктора Кияновського.

І на третьому – впродовж двох тижнів завершити всі юридичні процедури з реєстрації благодійного Фонду "Відродження Качанівки".

Роз'їжджались з надією, що завдяки діяльності благодійного Фонду, нарешті, увага громадськості до збереження Національного заповідника реалізується в конкретні дії відродження історичної садиби, де в минулі часи творили свої шедеври Тарас Шевченко, Ілля Рєпін, Іван Айвазовський, Михайло Глінка, Микола Гоголь та багато інших незабутніх постатей.

Інна ШЕВЧЕНКО

Дев'ятнадцять років тому, коли весь православний світ вшановував Стрітення Господне, закурені бойовими димами останні частини Радянської армії повернулися на рідну землю. Не було ні слави, ні перемоги, зате за десять років чужої війни сумними рейсами авіації повернулося додому 15000 "двохсотих вантажів", з них на Україну понад три тисячі.

А скільки повернулося зраних тілом і душею молодих людей, що стали жертвами кремлівських політиків! Вони й зараз згадують ті страшні дні й ночі в чужих непривітних горах та пустелях і роблять усе, щоб зберегти пам'ять побратимів.

Про це і йшлося під час вшанування воїнів-афганців у Ніжині, в місті, де працює одна з найактивніших громадських спілок в Україні.

Притемнений зал міського Будинку культури переповнений колишніми афганцями й родинами загиблих. І голос ведучого ніби з глибини часу:

– Наше свято зі сльозами на очах. Загинули в чужих горах дивляться на нас із бронзи та граніту. Пам'ятаймо про них...

В тон тим словам прозвучав виступ народного депутата України Олександра Кодолі:

– Шановні ветерани Афгану. Ви воювали не за свою країну, але з честю виконали свій воїнський обов'язок. Спасибі вам за це. Сьогодні ми воюємо на сході України уже за свою країну, і це, як на мене, продовження воїнського подвигу, бо там вирішується доля нашої незалежності. Дозвольте вручити вашим товаришам нагороди за вагомий внесок у розвиток ветеранського руху.

– Ви знаєте ціну дружби, що кувалася в горах і пустелях чужої країни, – мовив секретар міськради Валерій Салогуб. – Це святе почуття подвигає вас на добрі діла і зараз. Скажу без перебільшення, що ваша афганська спілка працює в місті й районі найкраще. Ви й зараз знаходитеся на передовій – на Майдані, в зоні АТО. Як інструктори, вчите нинішніх захисників, як здобувати перемогу в боях. Тож ваш ратний подвиг продовжується уже в час справедливої війни за рідну Україну. Слава вам!

– Кризь призму часу та війна сприй-

мається по-іншому, – почав слово голова Ніжинської райради Олег Бузун. – Але для тих, хто тоді воював у чужих горах, вона залишилася великим випробуванням характеру. І добре, що колишні воїни не здалися, продовжують

Ваш ратний подвиг продовжується уже в час справедливої війни за рідну Україну. Слава вам!

ГІРКЕ СТРІТЕННЯ

активне життя. Ось і недавно ми вшанували могили трьох афганців з нашого району. Але паралельно ми поклали квіти й на могили трьох захисників України, які не повернулися з донецьких степів, бо вони продовжили ваш солдатський подвиг. Не забуваємо й про сім'ї афганців, яких у нас понад п'ятдесят. Ми виділили кімнату для того, щоб у ній збиралися колишні інтернаціоналісти, бо твердо переконані: патріотичне виховання треба посилювати, цього вимагає тривожний час.

Бурхливими оплесками зустріли ніжинці заступника голови Всеукраїнського об'єднання ветеранів війни генерал-майора запасу Анатолія Паламарчука, який прибув із Києва разом із невідомим керівником ветеранського об'єднання земляцтва Сергієм Кудінін та Ларисою Моцар. Анатолій Васильович теж пройшов афганську війну, коли в січні 1980 року їх танковий полк вирушив на Кундуз. (До честі бойового

генерала, він досі свято береже в пам'яті імена рядових побратимів, зокрема, механіка-водія БМП Володимира Кравченка, що нині, втрапивши після третього поранення ногу, живе в Чернігові). Він і сказав коротко:

– Я вдячний долі, що сьогодні разом з вами, з тими, хто колись воював в Афганістані, хто нині підтримує бойовий дух серед молоді, що особливо важливо нині, коли йде війна вже за Україну, на жаль, що особливо гірко, з православними. Афганці вистояли у війні, бо понад усе люблять свою землю, свій духовний світ. Нам теж треба плекати єдність у боротьбі за незалежність України.

Стриманим і діловим був виступ керівника міськрайонної організації ветеранів-афганців Сергія Ступака:

– Наша земля не діждалася восьми синів. Це з тих 160 тисяч хлопців, яких тоді погнали в чужий край. І символічно, що наша організація була створена одною з перших в Україні. Ми зуміли встановити один із найкращих пам'ятників афганцям у нашій державі, ми й далі продовжуємо велику дружбу, скріплену кров'ю. В цьому нам активно допомагає народний депутат України Сергій Куніцин. Тож бажаю Україні миру, а всім вам ще й здоров'я.

Після святкового концерту відбулося покладання квітів до пам'ятника. Колишні афганці стояли здружено на майданчику, а над ними, ніби знову кличучи в атаку, застиг у стрімкому польоті безіменний воїн. І свіжі гвоздики на постаменті нагадували краплі свіжої крові – як відлуння донецького двобою з ненаситним загарбником. Дав би Бог, щоб замість крові цвіли мирні квіти.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Станіслава Грежука

Презентація книги Миколи Будлянського "Час рікою пливе" відбулася в читальному залі обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка в Чернігові.

Головували завідувач відділу краєзнавства Чернігівської бібліотеки Ірина Каганова та голова правління Чернігівської обласної організації Національної Спілки краєзнавців України Олександр Коваленко.

Книга Миколи Будлянського "Час рікою пливе" відбиває історію козацького селища Олишівка. 21 рік вона чекала свого виходу. Нарешті колишній керівник сільського господарства Олишівки Володимир Хоменко фінан-

сово підтримав видання. Вагомий внесок у збирання матеріалів до книги селищного бібліотекаря Тетяни Шеремет.

З вступним словом виступила завідувач відділу краєзнавства Чернігівської ОУНБ ім. В.Г. Короленка Ірина Каганова, яка дала яскраву характеристику книги. Кожне оповідання живе своїми героями, через характери і вчинки яких подається історія розвитку хуторів, котрі з роками розрослися у велелюдне селище. З'явилося воно 560

Зупинений час

років тому, коли зафіксовані перші згадки про хуторські поселення на окрайках вільхових лісів уздовж річки Смолянка.

Микола Будлянський розповів про написання книги. Цікавими були виступи голови Олишівського с/г підприємства Володимира Хоменка, настоятеля церкви Різдва Пресвятої Богородиці смт. Олишівка отця Іоана та завідувача селищної бібліотеки Тетяни Шеремет.

Голова Олишівської об'єднаної територіальної громади Сергій Малець поздоровив автора з днем народження книги, до нього приєднався мешканець Олишівки депутат Чернігівської районної ради Василь Ярмоленко.

Заступник керівника Чернігівського відділення земляцтва Анатолій Коваль привітав присутніх з виданням книги та вручив подяки земляцтва Миколі Будлянському, Володимир Хоменку та Тетяні Шеремет.

Тетяна Маханькова – начальник відділу освіти – презентувала книгу "Твої таланти, рідний краю", яку підготував відділ освіти районної адміністрації, де зібрані матеріали про обдарованих дітей району, їх здобутки. Анатолій Коваль від громади земляцтва вручив подяку Людмилі Герасименко, яка плідно працювала над упорядкуванням зібраних матеріалів.

Анатолій КОВАЛЬ

Як той білий птах

Нещодавно на околиці села Печі Борзнянського району на Чернігівщині відбулась подія, що приємно схвилювала жителів не тільки села, а й всього району.

Справа в тому, що саме в цьому місці знаходиться іменне поле і пам'ятний знак, який свідчить, що це поле більше 30 років тому було назване іменем Анатолія Бодуна – колишнього тракториста, який до призову в армію обробляв його поле та сів хліб. А коли пішов служити до війська, то потрапив у 40 армію, яка воювала в Афганістані. Воював хоробро, був нагороджений медаллю "За відвагу". Батьки отримували від командира похвальні листи і подяки за мужнього та надійного сина. Не довелося Анатолію потрапити в обійми батьків живим. Чужа війна забрала його молоде життя, залишивши орден Червоної Зірки посмертно.

От як той білий птах, злетіла душа в

небо блакитне, де вічність і нескінченність, залишивши в пам'яті земляків і рідних світлий образ. Саме такий вигляд має відновлений пам'ятний знак, який стоїть край цього поля (був пошкоджений рік тому невідомими вандалами) Анатолію Бодуну – красивий величний птах, змахнувши потужними крилами, здіймається у височінь.

В урочистому відкритті взяли участь ветерани війни в Афганістані Борзнянського і Бахмацького районів, жителі Печей, Хорошого Озера, учителі та учні Хорошеозерської школи ім. Героїв Крут, керівник громадської приймальні народного депутата України Валерія Давиденка Микола Галепа, голова рай-

ради Віктор Горбашенко і представник райдержадміністрації Ірина Ткаченко.

Відслужив панахиду по убієнних у Афганістані та освятив пам'ятний знак отець Євген Барський.

Воїни-"афганці" щиро вдячні народному депутату Валерію Давиденку за надану фінансову підтримку для виготовлення та встановлення пам'ятного знаку загиблому герою, за його постійну підтримку усіх наших головних проєктів щодо проведення спортивних змагань з метою виховання у молоді патріотизму і любові до України.

Валерій МОЛОТОВ,
голова Борзнянського районного відділення УСВА

ВЗІРЕЦЬ

"Такого видання ще не має жоден інший адміністративний район нашої країни", – написав у передмові до чергової фундаментальної дослідницької книги про Ічнянщину голова Національної спілки краєзнавців України Олександр Реєнт, відзначивши в ній всеохопленість "потрібних усім нам знань про Батьківщину". Йдеться про книгу "Ічнянщина: першоджерела. Історія краю в документах". Автори-упорядники Микола Терещенко, Віталій Шевченко.

історичного краєзнавства

Видання справді вражає обширністю документального матеріалу, ретельно зібраного в музеях, архівах, державних та приватних книгозбірнях.

Розпочинається книга, як і годиться, із загальної характеристики території, географічного розташування, геолого-кліматичних умов, окреслюється її адміністративний поділ у динаміці розвитку зі змінами підпорядкувань та назв, кількості й структури населення, його трудового, культурно-мистецького, просвітницького й духовного виховання в різні історичні часи.

А далі вже йдуть, так би мовити, писемні свідчення історичного періоду.

Рясніе земельно-податкова статистика, подана окремо по селах та хуторах, наводяться численні статистичні дані різних за часом переписів населення містечок, сіл та хуторів Ічнянщини, в тому числі й тих, які в різний час входили до складу Прилуцького та Борзнянського повітів

Статистика – річ неспростовна. На 221 сторінці книги названо 20 населених пунктів, що нині входять до складу району, в кожному з яких, за переписом 1897 року, мешкало понад дві тисячі людей, а всього там проживало близько 70 тисяч. Нині ж, станом на 1 січня 2017 року (тобто через 120 літ), у всіх 76 населених пунктах Ічнянщини разом узятих зареєстровано 31,3 тис. жителів. Сухі цифри наводять на сумні роздуми...

Велику увагу приділено земельним реформам. Показовим є зубожіння селян після звільнення їх від кріпаччини

1861 року. Бо людей тоді "звільнили" й від землі, яку вони мали викупляти у поміщиків. Факт цікавий з огляду на сучасний стан сільськогосподарських угідь та форм їх привласнення й перспективи купівлі-продажу.

Багато цікавого дізнаємося про диво природи й паркової архітектури – Тростянецький дендропарк Скоропадських та заповідник "Качанівка" з його будівельниками, власниками й гостями.

З Ічнянським краєм пов'язана доля дуже багатьох знаменитих особистостей світового рівня.

І все ж, на мою думку, найбільший інтерес у читача може викликати ближча до сьогодення документація. Справа в тому, що за часів радянщини майже все так зване закулісне життя було суворо утаємничене, а публічне подавалося під бравурно-бадьорою маскою "єдинокудія" і всеперемагаючого тимчасові труднощі більшовицького оптимізму. Насправді ж із документів тої епохи,

більшість яких уперше оприлюднено, ви-мальовується протилежна картина.

Як було насправді, яким було "визволення" й "допомога російських братів", читач довідується з тексту листівки "Куреня Смерти" Вільного козацтва Ічні, очолюваного отаманом Євгеном Ангелом: "Кругом України вороги. Весь світ повстав, аби знищити наш край, наш нарід. Большевики пруться в саме серце України. Вони хочуть не тільки розграбувати добро нашого народу, але й украсти його душу. Це саме найстрашніший ворог, бо він користується темнотою нашого народу. /.../ Краще життя здобувається лише боротьбою. Записуйтеся в Курінь Смерти імені кошового Івана Сірка, бо він має велику мету знищити ворога".

А далі під рубрикою "Народ усе стерпить?" – численні документи-свідчення: заяви, скарги, доноси, реляції, постанови, приписи – про те, як насправді виконувалося більшовицьке гасло "Земля – селянам!" – поіменно від опису майна, списків заручників з "осіб куркульського елементу", накладення непомірних податків, розкуркулення, нищення храмів і аж до голодомору 30-х років. І – докладні відомості про постраждалих та виконавців волі окупаційної влади.

Книга настільки насичена фактажем та документальною ілюстрацією історичних подій (і чим ближче до наших днів, тим вони контрастніші й виразніші, що в короткому огляді всього не досягнути – це треба читати і то вдумливо, співставляючи й аналізуючи контрасти прочитаного й побаченого на ілюстраціях. Приміром, два заголовки спогадів з часів Другої світової війни: "Стати героєм або піти під розстріл" – це про Федора Шевченка, батька одного з авторів-упорядників книги, і "Наші прийшли!" – про те, що витворили ці "наші" на звільненій від німецьких окупантів землі. І ще – чи не примусить здригнутися офіційний лист із КДБ Чернігівської області від 28 грудня 1989 року – відповідь ічнянцю Дмитрові Скрипці на запит про батька, якого в 1938 році засудили й розстріляли як "ворога народу", а через тридцять один рік реабілітували "за відсутністю злочину".

Ось так. У такій країні ми жили. А що ж маємо нині? Виявляється, дещо маємо та й надбали на свою голову не знану досі... АМБРОЗІЮ на "Обжинках зраджених надій" (так один з авторів збірника Володимир Бойко назвав іронічні спогади нічного колгоспного сторожа в Августівці): "...Прийшли нові діячі до влади й почався розвал... За свій довгий вік я пережив дві голодомори (1933 і 1947), пережив війну й ворожу окупацію! Але такого беззладу, такої безнадії бачити не доводилося. Бур'яни заростають на полях, які колись були мрією наших предків. Серед тих бур'янів з'явилася незнана досі амброзія, яка допомагає нашій владі душити нас. Ось так і відлунала весела пісенька: "всьо вокруг колхозное, всьо вокруг мойо"...

Гриць ГАЙОВИЙ

ЮВІЛЕЙ

Офіційною датою заснування геологічної служби України вважається 1 лютого 1918 року. Цього дня урядом Української Народної Республіки було ухвалено Постанову про створення Українського геологічного комітету (УГК), затверджено його статут і штат. Головою Комітету був призначений Володимир Лучицький, професор Київського університету. Час тоді був стиснутий, як пружина. З північного сходу на Київ наступали війська Петроградського уряду радянської Росії під орудою колишнього царського урядовця Михайла Муравйова. 27 січня 1918 року у Києві було проголошено стан облоги. 29 січня відбувся бій під Крутами, де загинуло близько трьохсот молодих українських патріотів, які намагалися зупинити навалу російських військ. Безпосередній штурм і захоплення ординцями Києва відбувся з 5 по 8 лютого 1918 року.

і не тільки...

В часи Української революції і громадянської війни УГК бюджетних коштів фактично не отримував і планових польових геологічних досліджень майже не проводив. Але на запити різних відомств і організацій надавав геологічну інформацію стосовно родовищ і геологічної будови тих районів, які були обстежені і розвідані в попередні роки. Свою роль в історії геологічного вивчення надр України він відіграв.

У подальші роки створювалися, ліквідовувалися, реорганізовувалися управлінські структури геологічної галузі України, готувалися кадри, виконувалися польові дослідницькі, пошукові та розвідувальні роботи, лабораторне вивчення відібраних зразків гірських порід, рудних і нерудних мінералів. На сьогодні Україна за розвіданими запасами різноманітних мінерально-сировинних ресурсів є практично найбагатшою країною світу.

За даними сайту Державної служби геології та надр України на теренах нашої держави виявлено майже 20 000 родовищ і проявів 117 видів корисних копалин, з яких 8 172 родовища по 94 видах мінеральної сировини мають промислове значення і обліковуються Державним балансом запасів.

До промислового освоєння залучено 2 868 родовищ, на базі яких працює понад дві тисячі гірничодобувних та переробних підприємств. З багатьох видів запасів наше майбутнє забезпечено наперед на 300–400 років і більше. І це зіграє злий жарт з українцями. Взяти хоча б нафту чи газ. Запаси їх в Україні величезні, зокрема і на узбережжі, шельфі чи акваторії Чорного та Азовського морів. Зрозуміло, що

Крим був метою Путіна не тільки як військовий плацдарм.

До речі, в радянські часи з українських надр видобувалося нафти і газу в обсягах більших, ніж ми нині споживаємо. І все це ділилося по-братерськи за спасибі. Старше покоління, згадаймо лише про леляківську чи полтавську нафту, газопроводи Дашава – Москва, Шебелинка – Москва... А потім новонароджені діти одного з наших Президентів – олігархи "підсадили" нас на наркотично-газову і нафто-бензинову голку...

Багато було зустрічей, дружніх обіймів, задушевних спогадів і розмов 2 лютого 2018 року в Міжнародному центрі культури та мистецтв. На святкування 100-річного ювілею геологічної служби України зібралися представники геологічних підприємств, експедицій і партій з усіх регіонів нашої держави.

Мені було дуже приємно привітати з нагородженням Нагрудним знаком "Відзнака Мінприроди" Міністерства екології та природних ресурсів України Бориса Чуяна.

Приємно було вітати Бориса Чуяна ще й тому, що він є моїм вихованцем. В часи моєї роботи на посаді директора Київського геологорозвідувального технікуму він отримав першу путівку у професійне життя, навчаючись за спеціальністю "Прикладна екологія", а потім закінчив геологічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Онук Борис є достойним спадкоємцем свого працелюбного діда Михайла Григоровича. Громада села Смолянка обирає його депутатом районної Ради. І, на відміну від депутатів Верховної Ради України, Борис Чуян засідань не пропускає. Активно

працює в комісіях райради, пропагує здоровий спосіб життя, спорт і фізичну культуру, садить дерева разом із сільською молоддю, частий гість серед учнів шкіл, в будинках культури, клубах і бібліотеках району, вітає ветеранів війни і праці. В земляцькому колі, де я тривалий час очолював Куликівське відділення, після мого виходу на заслужений відпочинок ми вирішили обрати керівником Бориса Чуяна. Нехай він отримає і такий важливий досвід громадської роботи. Отже, від усіх земляків прийми вітання, наш побратиме, з першою нагородою!

До чого я про все оце розповідаю. Можна по-різному ставитися до життя. Події у 1917–1921 роках були одні, нині інші. Тоді, і нині знову, Україна перебуває на зламі. Важливо завжди знаходити себе в житті. Як тоді люди бажали кращого життя і визначалися у своєму відношенні до його особистої розбудови, так і нині. Можна тихо сидіти вдома, пропивати пенсію батьків, продавати на виборах свій голос за гречку чи горілку, ніде не працюючи, і вважати, що це найкращий спосіб задоволення життям. Можна створити власний бізнес, працювати самому і дати можливість комусь гдувати свої сім'ї. Можна їхати працювати за кордон, якщо немає бізнесових здібностей, бо заробітки в Україні замалі. Бог дав людині можливість вибору. А скористатися вибором маєш сам ти...

Володимир ЛУЗАН,
почесний член РадиТовариства
"Чернігівське земляцтво",
заступник керівника
Куликівського відділення

АФОРИЗМИ

Найбільша перепона – страх;
Найбільша помилка – впасти
духом;

Найнебезпечніша людина –
брехун;

Найпідступніше почуття –
заздрість;

Найкрасивіший вчинок – про-
бачити;

Незборений захист – усмішка;
Найефективніша сила – віра.

Чим більше захисників наро-
ду, тим бідніше він живе.

Під лежачий камінь вода не
тече, але сирість його дістає.

Україна – не майдан, а май-
дан – не Україна.

Олія виробляється на душу в
обхід голови.

Гравітація завжди тлумачить:
свободи не було, немає і не буде.

Глобалізація об'єднує силь-
них для пригнічення слабих.

Нафта є кров'ю Землі і не тільки.

Ненависть, заздрість, мсти-
вість і брехня завжди нищать
гідність.

Трагедія людини в тому, що
вона не навчена користуватись
розумом.

Люди самі пишуть свою істо-
рію, але чомусь забувають її
читати.

Зустріч наших з їхніми (Уявилося)

Майже два роки фантастичний витвір нашої цивілізації у вигляді космічного човника з добровольцями на борту блукав у гравітаційному полі сонячної системи. Бортовий золотий запас сягнув дна міфічного сейфа з надсекретними замками, в результаті чого спрацювала аварійна система. Командир виснаженого екіпажу взяв на себе відповідальність і примарсив фантастичний витвір на поверхню червоної планети. А після того, як на марсодромі вляглася хмара червоної пилюги, екіпаж земельота побачив крізь брудні ілюмінатори бліді обличчя марсіан. Вони тісним колом обступили останній крик технічної моди землян і спочатку липкими пальцями розпочали обмацувати алюмінієву обшивку дива, потім випробувувати її ломачами.

– Отак і в нас, – прошепотів один з членів екіпажу і відсахнувся від ілюмінатора. – Не встигнеш у дворі під віконом поставити "тачку", як на неї накидаються ломачи, кувалдоноси і до ранку навіть сліду не залишається.

– Та воно у всьому світі так, – зітхнув сусід. – А ми ж копія того світу.

– Вони що, Бога не чують? – Третій член екіпажу помахав кулаком до ілюмінатора. – Чи вони не читали Біблії?

– Ну й що? – Пирснув ще один. – Наші і читають, і крадуть. Не встигаєш замки міняти.

А туземний люд вже гамселів ломачами, кирками, лопатами по корпусу земельота, жбурляв каміння і щось незрозуміле вигукував.

– То будемо виходити чи поплентаємося далі? – Боязливо хтось з екіпажу.

– Виходимо, – екіпаж хором. – А там що буде. – А що скажеш ти? – Командир до штурмана.

– Не вийдемо – витягнуть, – криво усміхнувся штурман. – У них закони не писані.

– У них закони писані, – єхидно хіхкнув борткок. – Але не всі їх виконують. Отак і в нас.

– Та що ти зарядив "у нас, у нас...", – незадоволено командир екіпажу. – Зараз вийдемо і воочію побачимо, як у них.

Заскрипіли вихідні двері земельота. Тубільці завмерли. Вони ж ще ніколи не бачили таких обірваних і худючих істот. Хвилина – друга повного мовчання! Раптом тишу розірвав іронічний голос одного з марсіанців:

– Як нам набридли оці космічні старці. Знову вийдуть з цього шарабана з протягнутими руками...

– Не голоси, – озвався його сусід. – Обшивка шарабана з легкого металу, а корпус – з важкого. Якщо ми все це здамо в металобрухт...

– Все, як у нас, – знову прошепотів той, що сидів біля ілюмінатора. – Невже вони не можуть придумати щось своє.

– Та воно у всьому світі так, – озирюючись пробубонів бортмеханік. – Що зробиш, метали завжди в ціні.

Від гурту тубільців відділився бородастий в капелюсі.

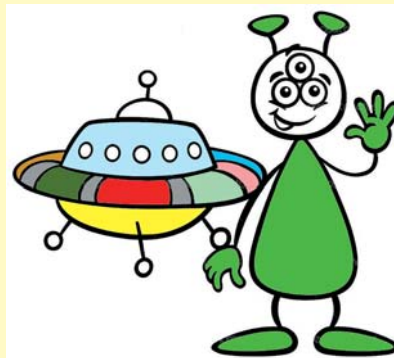
– Ви, пардон, звідкіля?
– З Одеси, – гордо відповів командир екіпажу.

– Брати-и-и! Одеси-и-и-и! – Кинувся в обійми бородасть. – Вітаю вас з прибуттям з земної Одеси у нашу, марсіанську!

– Як? – З подивом кинув командир екіпажу. – І в вас є Одеса?

– Одеси тепер є у всьому світі, – усміхнувся бородасть в капелюсі. – Бо без Одес який у світі інтерес?..

Анатолій САМОЙЛЕНКО

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**.
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 1000.